

ouderschap **zonder** opvoederschap

Ouders over verlies van opvoederschap en
samenwerking met pleegouders

Gé Haans

Ouderschap zonder opvoederschap

Ouders over verlies van opvoederschap en samenwerking met pleegouders

Gé Haans

ISBN 978 90 8850 708 3

NUR 847

© 2017 B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot Uitgeverij SWP (Postbus 12010, 1100 AA Amsterdam-Zuidoost) te wenden.

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	11
Deel 1 Zeventien ouderverhalen	15
Bezeten van je kind?	16
Een diertuin als compensatie	32
Ik heb mijn kinderen niet gekregen om ze als een product aan de maatschappij te geven	49
Ik probeer zoveel mogelijk weg te zijn	61
Leuk dat ze aan de kinderen denken, maar de ouders worden wel vergeten	71
Het heeft zo moeten zijn	85
Zij zijn voor NAC en ik voor Willem II, toch kan dat goed samengaan	100
Ik ben de buikmama	109
Er veel over praten, steunt mij	122
Gaat het goed met mij, dan gaat het ook goed met mijn zoon	142
Ze blijft mijn grote prinses	147
Het verleden kan ik niet meer veranderen, maar de toekomst wel	162
Het hadden onze vrienden kunnen zijn	179
We zijn blij met de keuze die we gemaakt hebben, maar niet met de manier waarop die tot stand is gekomen	196
Ik ben gewoon nog de enige moeder, er is geen concurrent	208
Laat mij dan maar een tante zijn die af en toe komt binnenlopen	215
Een mamma is iemand die er altijd voor haar is geweest	231
Deel 2 Conclusies uit ouderinterviews en gesprekken met experts	245
2.1 Interviews met ouders	246
2.2 Gesprekken met experts	252

Deel 3 Handreikingen om de samenwerking tussen ouders en pleegouders te verbeteren	269
3.1 Ouder op afstand	270
3.2 Paradigmashift	271
3.3 Matching	272
3.4 Pleegzorgplan	272
3.5 Opvoedbesluit	272
3.6 Implicaties voor toepassing van dit model in de praktijk	273
3.6.1 <i>Werving pleegouders</i>	273
3.6.2 <i>Begeleiding met betrekking tot samenwerking</i>	274
3.6.3 <i>Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie en beperkingen bij de ouders</i>	274
3.6.4 <i>Ouder-kindcontact</i>	275
3.6.5 <i>Methodieken om samenwerking te bevorderen</i>	275
3.6.6 <i>Toerusting pleegzorgwerker</i>	276
Geraadpleegde bronnen	277

Voorwoord

Dit boek is een logisch vervolg op het in 2004 verschenen *Methodieboek Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie. Ouders helpen bij het invullen van de ouderrol na plaatsing van hun kind in een pleeggezin* en op de herziene druk van dit boek in 2010. Ging het bij *Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie* nog om de vraag onder welke condities ouders een perspectiefbiedende pleeggezinplaatsing van hun kind kunnen verdragen, in dit boek staan de verhalen van betrokken ouders zelf centraal. Daarnaast ben ik nagegaan wat nodig is om te komen tot een constructieve samenwerking tussen ouders en pleegouders vanuit het perspectief van diezelfde ouders.

De totstandkoming van dit boek was niet mogelijk geweest zonder medewerking van Stichting De Noodkreet te Helmond (die het project *Ouderschap zonder opvoederschap* faciliteerde) en Stichting Fonds Welzijnswerk (die met een financiële bijdrage garant stond voor de kosten die dit project met zich meebracht). Voorts ben ik dank verschuldigd aan een hele reeks mensen die me met raad, daad en tijd terzijde stonden. Op de allereerste plaats zijn dat de ouders die ik heb mogen interviewen. Ze hebben het aangedurfd om openhartig met mij over hun leven te praten én om hun verhaal aan de lezer toe te vertrouwen. Anoniem weliswaar, maar het gaat wel om pijnlijke zaken die hun leven voorgoed veranderden. Dank aan Michiel de Rooy, werkbegeleider bij De Noodkreet, die me in contact bracht met een aantal betrokken ouders en me feedback gaf op de ruwe interviewteksten. De pleegzorgwerkers van Oosterpoort en Juzt wil ik danken voor hun inzet om mij in contact te brengen met de overige geïnterviewde ouders. Joke Hoogeduin was ondanks toenemende fysieke beperkingen bereid om mij na inzage van de teksten te voorzien van waardevolle inhoudelijke adviezen. Marjo de Jong van Uitgeverij SWP loodste me kundig en vriendelijk door het woud van redactiewerkzaamheden en drukproeven. Ten slotte dank ik de deskundigen die ik interviewde en die me hebben geïnspireerd tot het schrijven van de handreikingen aan ouders, pleegouders en professionals in de pleeg- en jeugdzorg. Ik dank: Yvonne Aartsen, werkbegeleider/staffunctionaris bij Lindenhout Arnhem; Annemieke de Vries, staffunctionaris gezinsinspiratieplein De Glind Barneveld; Martine Noordegraaf, lector aan de Christelijke Hogeschool

Ede; Eric Lieben en Daphne Roelofs, verbonden aan het onderzoeksproject 'Sociale netwerken in de pleegzorg' van Trias Pleegzorg en Hogeschool Windesheim te Zwolle; Eline Engelhart van de Pleegzorgacademie in Tilburg; Frank Van Holen, directeur Hulpverleningsbeleid Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel; Riet Portengen, pleegzorgdeskundige en eigenaar van Bureau TOPIC en SoNeStra; Adri van Montfoort, oprichter van Adviesbureau Van Montfoort, lector aan de Hogeschool Leiden en plaatsvervangend raadsheer in de familiekamer van Gerechtshof Den Haag; Herman Baartman, emeritus hoogleraar preventie en hulpverlening inzake kindermishandeling, vrijgevestigd auteur en tevens pleegvader.

Juni 2017

Gé Haans

Elke dag kom ik ze tegen

Ik denk vaak aan mijn kinderen.
Eigenlijk denk ik altijd aan mijn kinderen,
mijn prachtige kinderen.
Elke dag kom ik ze tegen,
ze gaan overal mee naartoe,
afzonderlijk of samen, maar altijd in mijn gedachten,
waar ik ze kan koesteren, troosten en verzorgen.
Daar zijn ze thuis.
In mijn dromen, of tijdens slapeloze uren,
komen ze spoken.
Ik voel ze diep van binnen,
hoor hun stemmen heel duidelijk,
als deel van mezelf.
En dat zijn ze ook.
Soms wou ik dat ze er niet waren ...
mijn prachtige kinderen,
in mijn gedachten en in mijn dromen,
zodat ik eindelijk kan slapen.
Wanneer het echt te erg wordt
en ik denk mijn verstand te verliezen,
omdat ik ze nu wil zien, horen en voelen
– wat nooit kan omdat er nu een bezoeksregeling is –
probeer ik ze van me af te zetten.
Mijn prachtige kinderen.
Hoe tegenstrijdig, want een moederhart
kent geen bezoeksregeling.
Zij blijft verlangen naar verwelkomen en beschermen.
Ik leer haar steeds beter te beheersen,
tegen beter weten in.
Dat moederhart.
Elke dag kom ik ze tegen ...

Een moeder, juni 2012

Inleiding

Binnen de jeugd- en pleegzorg is in toenemende mate aandacht voor het belang van een goede samenwerking tussen ouders en de pleegouders met betrekking tot hun perspectiefbiedend geplaatste kinderen. Wanneer die samenwerking niet goed verloopt, legt dit een bom onder het als definitief bedoeld verblijf van het kind in het pleeggezin. Meerdere onderzoeken¹ in Nederland en Vlaanderen hebben inmiddels duidelijk gemaakt dat een niet goed verlopende samenwerking tussen ouders en pleegouders een belangrijke oorzaak is van breakdowns (het vroegtijdig afbreken van een pleeggezinplaatsing) binnen de langdurige pleegzorg. In een recent nog niet gepubliceerd Nederlands-Vlaams onderzoek² onder 271 Nederlandse en 309 Vlaamse pleegkinderen die gedurende zes jaar werden gevolgd, wordt een afbreukpercentage geconstateerd van 29 procent. Internationale vergelijking laat een breakdownpercentage zien tussen 25 en 50 procent. Uit het Nederlands-Vlaamse onderzoek blijkt dat een kwart van de breakdowns wordt veroorzaakt door een conflictueuze relatie tussen ouders en pleegouders. Het gedrag van het betrokken pleegkind wordt ook in dit onderzoek weliswaar genoemd als de belangrijkste oorzaak van de breuk, maar zoom je in op de factoren die debet zijn aan het 'lastige' gedrag van het kind, dan leert de ervaring dat de gebrekkige samenwerking tussen zijn ouders en zijn pleegouders vaak ten grondslag ligt aan het gedrag of dit gedrag juist versterkt. De strijd tussen ouders en pleegouders belast het kind en veroorzaakt een *split loyalty*. Dat is vergelijkbaar met een kind dat in een vechtscheiding tussen de loopgraven van zijn ouders belandt. Alle betrokkenen in de pleegzorgtriade betalen bij een breakdown een hoge prijs. Het kind moet worden overgeplaatst en zal zich in een nieuwe situatie nauwelijks nog willen hechten. Pleegouders blijven met een kater achter, bij ouders ligt de oude wond van de uithuisplaatsing opnieuw open.

Toen ik eind jaren zeventig van de vorige eeuw dossiers bestudeerde in een rijksinrichting voor jongens, viel het me al op dat een relatief groot deel van de jeugdige delinquenten een imposante carrière had opgebouwd in de jeugdhulpverlening. Van pleeggezin naar pleeggezin, van tehuis naar tehuis. Aan discontinuïteit in de jeugd-

zorg hangt een hoog prijskaartje, ook voor de samenleving. Continuïteit kent in dit verband twee aspecten:

1. dat je als kind onafgebroken op één plek kunt blijven wonen;
2. dat opgebouwde relaties (het sociale kapitaal van kinderen, het relationele aspect) in stand kunnen blijven; dus ook de contacten met zijn ouders en hun familie-netwerken.

Voor deze studie heb ik vierentwintig ouders geïnterviewd, waarvan een kind perspectiefbiedend in een pleeggezin werd geplaatst. Ik heb hen gevraagd mij hun verhaal te vertellen. Hoe zij hun eigen opvoeding hebben ervaren. Hoe zij van kind ouder werden. Wat er is misgegaan, waardoor zij hun kind niet zelf mogen of kunnen opvoeden. Wat betekent dat voor hen? Wat vinden zij belangrijk in de samenwerking met de pleegouders van hun kind? Twintig ouders (waaronder 3 stellen) gaven toestemming om hun verhaal integraal, maar onder gefingeerde naam, in dit boek op te nemen (zie hoofdstuk 1).

Voor zover bekend zijn er in Nederland na 2000 slechts vier studies verricht die de ouders van het perspectiefbiedend geplaatste pleegkind als onderwerp hadden:

- *Ouders van pleegkinderen gehoord*. Eva Klooster en Agnes van Burik (2000). Zij interviewden vijftien ouders van perspectiefbiedend geplaatste pleegkinderen.
- *Ik heb er vrede mee*. Gé Haans (2002). Interviews met veertig ouders van perspectiefbiedend geplaatste pleegkinderen in het kader van het onderzoeksproject 'Roldifferentiatie bij langdurige pleeggezinplaatsingen' (een samenwerkingsproject van Stichting Jeugdzorg Noord Brabant en Katholieke Universiteit Nijmegen).
- *Alleen met een groot verdriet. Ouders over onmacht, onbegrip en onvervuld verlangen na plaatsing van hun kind in een pleeggezin*. Elly Singer, Kirti Zeijlmans, Adimka Uzozie en Clara Buijsman (2014). Een studie onder tien ouders.
- *Samenwerking tussen ouders en pleegouders: dat gaat wel heel ver*. Verslag van een praktijkonderzoek. Yvonne Aartsen, Lindenhoutstichting (2016). Een studie onder negen ouders.

De gegevens uit al deze studies heb ik vergeleken met de gegevens uit mijn twintig ouderinterviews. Uit dit materiaal kon ik patronen distilleren. Deze patronen heb ik vervolgens voorgelegd aan vier landelijke experts op het gebied van jeugdbescherming en pleegzorg. De patronen en de reacties van de experts beschrijf ik in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 zet ik deze informatie om in handreikingen aan ouders, pleegouders en professionals in jeugdzorg, jeugdbescherming en pleegzorg. Met name handreikingen hoe, vanuit het perspectief van de ouder, de samenwerking tussen ouders en pleegouders het beste vorm kan krijgen. Dat heeft geleid tot een

voorstel voor een paradigmashift in de (langdurige) pleegzorg: niet meer het model 'de ouder op afstand', maar het model 'gedeeld opvoederschap'. In dat model groeit het kind op in twee families. Het zijn handreikingen, niet meer en niet minder. Ik beoog daarmee de discussie aan te zwengelen.

Noten

1. Damen, H., Goessens, J., Nijssen, M. & Pijnenburg, H. (2014). *Voorkomen van Breakdown in de Gelderse pleegzorg*. Nijmegen: Entréa/Lindenhout/Pactum/Praktikon.
Baat, M. de, Bergh, P. van den & Lange, M. de (2015). *Richtlijn pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming*. Utrecht: NJI.
Vanderfaellie, J., Van Holen, F. & Coussens, S. (2007). Waarom mislukken pleegzorgplaatsingen: een onderzoek naar de factoren die het ongunstig voortijdig beëindigen van een pleegzorgplaatsing in Vlaanderen beïnvloeden. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 46 (10), 404-416.
Vanderfaellie, J., Van Holen, F. & Coussens, S. (2008). Why do foster care placements break down? A study into the factors influencing foster care placement in Flanders. *International Journal of Child & Family Welfare*, 11, 77-87.
2. Vanderfaellie, J., Goemans, H., Pijnenburg, H. & Van Holen, F. (submitted, 2017). *Placement breakdown in the Netherlands and Flanders: prevalence and associated factors*.

Deel 1 **Zeventien** ouderverhalen

Bezeten van je kind?

Monique (38 jaar) is moeder van Ricky (15 jaar) die momenteel in een pleeggezin woont. Deze plaatsing loopt niet goed. Jeugdzorg overweegt de jongen in een instelling te plaatsen.

‘Moeder worden is een wonder, moeder zijn geeft gedonder’, zo luidt de spreuk die ik aantref op het rijkelijk met aforismen versierde toilet bij Monique. Zij is hoogzwanger wanneer ik haar in haar huis in Waalwijk mag interviewen. De zwangerschap was niet gepland en dat was de komst van Ricky, haar inmiddels vijftienjarige zoon, evenmin. Ricky woont bij zijn pleegmoeder, al ruim tien jaar, al is hem en zijn moeder onlangs verteld dat hij er niet kan blijven...

Over haar eigen geschiedenis vertelt Monique het volgende:

Mijn ouders zijn al vroeg uit elkaar gegaan. Mijn echte moeder wou me niet. Mijn vader probeerde wel voor mij als baby'tje te zorgen, maar dat lukte niet in verband met zijn werk. Hij deed 's morgens de deur om halfzeven dicht en kwam 's avonds pas om halfzeven terug van zijn werk. Dus zorgde mijn moeder een tijdje voor me, totdat ze een brief schreef waarin ze dreigde mij en zichzelf van kant te maken als mijn vader niet bij haar terug zou komen. Ik was toen één jaar oud. Mijn vader zei: 'Daar gaat niks van komen' en omdat mijn vader door zijn werk niet voor mij kon zorgen, kwam ik in de eerste jaren in verschillende internaten terecht. In verschillende, want het was niet overal erg schoon. In Valkenhorst waar ik eerst ging wonen was het smerig. Vervolgens kwam ik in Maria Rabboni terecht. Mijn moeder had veel psychische problemen. Ze werd opgenomen in een tehuis voor daklozen, een soort Pater Poels. Mijn moeder had geen interesse in mij. Ze ging liever naar de bingo. Ik werd in de periode dat zij voor mij zorgde continu bij anderen gedropt. Ik twijfel eraan of ze wel voor mij wilde zorgen. Later heb ik nog contact met ze gezocht, want als kind wil je weten wie je moeder is. Mijn moeder was altijd negatief over anderen, over mijn vader en zo. Ze zei dat ze geen schuld had aan alles, maar

ze verweet mij wel toen ze zwanger van me was, dat ik haar tijdens de bevalling zo hard in haar buik had geschopt dat ze daardoor bekkeninstabiliteit had opgelopen. Ik heb op dat moment gezegd dat ik haar nog harder had moeten schoppen, want dan had ze geen kinderen meer kunnen krijgen.

Toen de broer van mijn vader overleed, is mijn vader gaan samenwonen met de vrouw van zijn broer. Die had ook kinderen en daardoor kon ik na twee, drie jaar ook thuis komen wonen. Mijn vader was dan wel met mijn echte moeder getrouwd, maar dat deed hij om mij op zijn naam te krijgen en mijn echte moeder is met hem getrouwd voor een klok, je weet wel zo'n koekoeksklok waar dan een vogeltje uitkomt.

Heb je voor je gevoel als kind klem gezeten tussen je ouders?

Voor mijn gevoel niet. Mijn vader was er altijd en ook mijn stiefmoeder, tevens mijn peettante, is er altijd voor mij geweest. Hij heeft ook altijd gezegd: 'Als je wilt gaan, dan mag je gewoon gaan.' Mijn echte moeder daarentegen claimde me altijd. Ze verzon rare ziektes om iets gedaan te krijgen.

Zo rond mijn derde ben ik bij mijn vader en stiefmoeder gaan wonen. Tussen mijn eerste en derde jaar heb ik in internaten gewoond. Ik ben later nog teruggegaan naar Maria Rabboni. Ik herinner me dat er van die huisjes stonden waar je dan woonde. Ze hadden er veel beesten: cavia's, konijnen, goudvissen, varkentjes in de kinderboerderij. En een speeltuintje. Dat weet ik allemaal nog wel. Toen zaten er nog nonnen, maar die waren er niet meer toen ik er terugkeerde.

Heb je daar een rotgevoel aan overgehouden?

Dat ik daar was niet. Ik heb het mijn vader ook nooit kwalijk genomen. Ik verwijt het mijn moeder wel, want die heeft mijn vader veel dingen aangedaan. Ik las later dat, toen ik één jaar oud was, zij mij van kant had willen maken. Nou; dan is het toch klaar. Iedereen deed zijn communie met andere kinderen samen, maar ik moest het alleen doen. Op het moment dat ik communie deed kwam zij hysterisch de kerk binnengelopen. Sinterklaas vierden we bij mijn stiefmoeder, bij markthal De Kets, maar mijn moeder wachtte me dan op en wilde me alles afpakken. We moesten vluchten door de achterdeur zonder dat ik Sinterklaas gezien had. Met mijn verjaardag probeerde ze me met cadeaus te paaien. Dat waren dan cadeaus van de kermis want daar werkte ze dan op dat moment. Ik ben het enige kind uit de relatie tussen mijn vader en mijn moeder. Ik heb geen broertjes of zusjes. Mijn stiefmoeder had wel kinderen uit haar eerdere relatie met mijn oom, dus had ik wel stiefbroertjes en -zusjes. Verder ben ik als een normaal kind opgegroeid bij mijn vader en stiefmoeder. Toen ik twaalf werd, mocht ik kiezen. Ik heb voor mijn vader

gekozen, want ik wilde absoluut niet naar mijn moeder. Maar mijn moeder liet me niet los. Ze stond regelmatig bij school, terwijl ze me niet echt wou, en dat is raar.

Toch niet fijn dat ze interesse had?

Nee, die interesse kon ik missen als kiespijn. Op een gegeven moment werkte ik ergens, maar zelfs dat verpestte ze. Ze stuurde me een doos met rouwbloemen om alvast op mijn graf te leggen. Dat zijn moeilijke dingen waar ik gelukkig wel met mijn vader over kon praten en waar ik later ook hulp voor heb gehad.

Hoe is het verder bij je vader gegaan?

Ik ben naar school gegaan, heb mijn diploma's gehaald. In 1997 stierf mijn stiefmoeder plotseling. Een jaar later werd mijn vader ziek en overleed het jaar daarop. Ik was toen twintig en woonde nog thuis. Was hij niet overleden, dan had ik daar nog altijd gewoond. Ik had gewoon een heel sterke band met mijn vader. Ik heb de laatste zeven maanden van zijn leven voor hem gezorgd. Ik had zoiets van: hij heeft zoveel voor mij gedaan, daar wil je wel iets voor terugdoen. Het was geen al te gemakkelijke periode, maar spijt heb ik er niet van.

Hoe is het daarna gegaan?

Ik mocht nog een jaar in het huis blijven wonen met een toeslag. Daarna heeft de woningbouwvereniging andere sloten geplaatst en moest ik eruit samen met mijn twee honden, waarvan ik er een van mijn vader had gekregen, terwijl ik altijd netjes de huur had betaald. Op een dag – ik lag op een stretcher in de schuur van het huis, samen met de honden – stonden er ineens twee wildvreemde mensen in de schuur. Ik moest vertrekken. Ik ben toen kamers gaan zoeken en in die periode ben ik veel spullen kwijtgeraakt. In totaal ben ik wel zeven keer verhuisd, tot ik op een gegeven moment de vader van Ricky tegen het lijf liep. Dat was ongeveer in 1999, mijn vader was toen al slecht. Ik heb hem op de kermis ontmoet. In december van dat jaar kreeg ik te horen dat ik zeven weken zwanger was. Het was niet gepland, er was iets misgegaan met de pil. Twintig jaar en zwanger ben ik verhuisd naar Waalwijk naar een flatje waar mijn ex woonde. Dat was met alle spullen van mijn vader erin veel te klein. Ik ben gaan samenwonen met de vader van Ricky. Achteraf veel te snel en had ik toen geweten wat ik nu wist had ik dat ook nooit gedaan.

Wat ging er dan mis?

De vader van Ricky had losse handjes. Hij was alcoholverslaafd, werkte op de kermis waar hij de hele dag rondhing. Negen van de tien jongeren die daar rondhangen zijn probleemjongeren. Hij heeft zelf ook in meerdere internaten gewoond en hij

had zijn stiefvader met de dood bedreigd. Maar ja, daar kom je later allemaal pas achter. In 2000 werd Ricky geboren. Twee maanden voordat ik moest bevallen, zijn we getrouwd. Dat heb ik gedaan om te voorkomen dat mijn moeder aanspraak kon maken op mijn kind. Stom achteraf, want hij deed helemaal niks met zijn kind. Geen eten geven, geen luiers verschonen. Ook niet in het begin terwijl ik veel bloed had verloren. Ik ging toen nog knock-out, maar gelukkig is Ricky in zijn bedje gevallen. In het begin, toen ik slaag van hem kreeg, bood hij nog zijn excuses aan. Dat geloof je dan nog wel, maar er veranderde niks. Hij raakte zijn baan kwijt en we kregen gezeur met de schuldsanering. We hebben daarna drie jaar nodig gehad om uit de schuld te komen. Ik had wel eerder van hem los willen komen, maar we zaten dus in die schuldsanering en weggaan op dat moment zou veel consequenties hebben. Om het lullig te zeggen; ik heb die drie jaar op de automatische piloot uitgezeten tot alles rond was met de schuldsanering en we met een schone lei konden beginnen. We woonden inmiddels hier in dit huis sinds 2001, want het flatje was te klein. Ik heb hier in huis veel gezeik gehad. Op een gegeven moment zat het huis van voor tot achter onder het bloed nadat hij met zijn hand door een raampje in de deur had geslagen. Dat veroorzaakte een slagaderlijke bloeding omdat hij zijn hand verkeerd had teruggetrokken. Tja, toen kwam de politie en de ambulance. Ik had bezoek en dacht nog: laat hem maar liggen. Hij heeft mij in die periode meermalen geslagen en zelfs de kleine met een mes bedreigd. Op een gegeven moment, ergens in 2005, stond Ricky op tafel, terwijl zijn vader allemaal dingen naar hem gooide. Zo erg zelfs dat Ricky begon terug te gooien. Ik kon dat niet langer aanzien en heb toen de crisisdienst gebeld. De dag daarop is Ricky uit huis gehaald. [*stilte*] Daar heb ik nu heel veel spijt van.

Toch ook moedig!

Aan de ene kant moedig, aan de andere kant... In de periode van al dat gezeik had hij op een gegeven moment nachtdienst. Toen heb ik spullen bij elkaar gezocht en Ricky opgepakt. Ik stond helemaal klaar om naar een blijf-van-mijn-lijfhuis te gaan. Ik belde de politie, maar kreeg te horen: 'We zijn geen taxibedrijf.' Met andere woorden: zoek het zelf maar uit. Daar sta je dan midden in de nacht met je kind op de arm. Of je komt 's nachts thuis van een bezoek aan vrienden, maar je kunt je huis niet meer in omdat hij de knip op de deur heeft gedaan om daarna van het dakje boven de deur te springen. Ik moest de brandweer bellen, want mijn kind was nog binnen. Allemaal van dat soort dingen.

Ricky was vijf jaar. Het was 23 februari 2005. Ik weet het nog als de dag van gisteren... Ik had de school gebeld, omdat Ricky met de taxi naar school ging. De school meende dat hij ADHD had, dus ging hij altijd met dezelfde chauffeur naar

school. Maar Jeugdzorg vertrouwde die chauffeur ineens niet en heeft hem zelf laten ophalen, waarna ze mij belden met de mededeling: ‘Hij zit hier en je kan hem hier komen ophalen.’ Dat heb ik toen gedaan en Ricky is toen naar mijn ex-schoonouders gegaan. Wij, zijn vader en ik, hebben dat samen besloten. Door al dat gedoe hadden wij immers geen vrienden en kennissen meer waar hij eventueel ook naar toe had kunnen gaan. In het begin ging dat goed. Ik was het er ook mee eens. Maar toen kwamen de regeltjes van Jeugdzorg: alleen op bepaalde momenten bellen en op bepaalde momenten bezoek. Mijn ex-schoonouders waren van mening dat ik niks om mijn kind gaf en gaven dat zo door aan Jeugdzorg. Ik zou nooit bellen of op bezoek komen, maar dat was juist opgelegd door Jeugdzorg. Ik mocht maar een keer per maand op bezoek komen omdat Ricky zoveel had meegemaakt. Hij moest eerst maar eens tot rust komen. Jeugdzorg stelde grenzen en mijn ex-schoonouders gingen zich tegen me afzetten. In die periode heb ik enkele maanden geen contact met Ricky gehad en Jeugdzorg vond dat best.

De relatie tussen mij en mijn ex-schoonouders werd slechter. Het contact met hun zoon was goed. In die tijd ben ik hier nog een tijdje met hem blijven wonen, maar niet lang daarna ging het mis. Er is veel gebeurd en we waren toen nog niet geheel uit de schulden. Nadat we uit de schuldsanering waren, heb ik aangegeven bij hem weg te willen. Het bezoek aan mijn ex-schoonouders verliep niet vlekkeloos. Soms waren ze niet thuis en stond ik voor een gesloten deur. Foutje en miscommunicatie, zei Jeugdzorg. Maar dat kwam steeds vaker voor. Op een gegeven moment beweerden mijn ex en mijn ex-schoonouders dat ik Ricky van de trap had geduwd en hem daar had laten liggen. Ik kreeg Ricky aan de telefoon en die zei dat hij niet meer naar mij toe wilde komen, want pappa en opa en oma hadden verteld dat ik hem geduwd had. Op zo’n moment zak je door de grond. Ze hebben Ricky toen een tijdlang van mij weggehouden. Dat heeft een klein half jaar geduurd en Jeugdzorg vond dat blijkbaar goed. Wanneer mijn ex-schoonouders dat niet wilden, zou ik me er maar bij neer moeten leggen. De plaatsing was toen nog vrijwillig. Er werd gezegd dat wanneer ik mijn leven weer op orde zou hebben, Ricky weer thuis zou komen wonen. Achteraf zijn dat loze beloftes geweest. Er werd gezegd: ‘Je moet kiezen, je blijft bij hem of je gaat uit elkaar.’

Toen de schuldsanering rond was dacht ik: dit is mijn kans. Ik besloot bij hem weg te gaan al was dat niet gemakkelijk. Omdat ik Ricky niet zelf verzorgde, had ik ook geen recht op het huis. Ik kwam op straat omdat hij zich beriep op het gegeven dat hij werkte en daardoor het huis nodig had. Ik heb nog een tijdje bij iemand ingewoond, maar met een omweg en met valse beloftes heb ik hem ervoor laten tekenen dat ik de woning toegewezen kreeg. Het was ook mijn enige kans om een woning te